

הפתרון מציג את הסוגיות העיקריות בהן ניתן לדון ואינו כולל את כל הפתרונות האפשריים. פתרונות אחרים שהצביעו על הבנת הסוגיות החשבונאיות קיבלו ניקוד בהתאם לניתוח החשבונאי שהוצג.

שאלה 1 (10 נקודות) – אורך הפתרון לא יעלה על 3/4 עמוד

בשנים האחרונות אנו עדים למגמה הולכת וגוברת של הנפקות לראשונה לציבור (IPOs) בישראל, בין היתר על רקע הקלות שיוזמת רשות ניירות ערך במטרה לעודד הנפקות הון בישראל. לעתים קרובות, לצד הנפקת המניות לציבור במסגרת ה-IPO, מוכרים בעלי עניין בחברה (להם יותר מ-5% מהחברה) את מניותיהם בתהליך המכונה 'הצעת מכר', ובכך מפיקים תשואה משמעותית על השקעתם.

חברת האסטרונאוטים בע"מ (להלן – "החברה") ביצעה בשנה האחרונה הנפקה לראשונה לציבור (IPO) והצעת מכר של 25 מיליון מניות, כאשר:

- 15% מהמניות הונפקו לציבור על-ידי החברה (הנפקה פרטית חדשה), תמורת 30 מיליון דולר; וכן
  - 85% מהמניות נמכרו לציבור על-ידי בעל השליטה בחברה במסגרת הצעת המכר, תמורת 170 מיליון דולר.
- עם השלמת ה-IPO והצעת המכר, נרשמו מניות החברה למסחר בבורסה לניירות ערך בתל-אביב והחברה הפכה לציבורית. בדוחותיה הכספיים שנכללו בתשקיף שפרסמה החברה נכתב כי:

"סך עלויות העסקה הכרוכות ברישום למסחר והוצאות ההנפקה (בעיקר עמלת חיתום ושכר טרחה לעו"ד ורו"ח) הסתכמו ב-4 מיליון דולר, אשר הושטו במלואן על החברה. עלויות העסקה והוצאות ההנפקה הוקצו באופן יחסי לסכומים שנתקבלו בהצעת המכר (85%) ובהנפקה הפרטית (15%). בהתאם לכך, עלויות העסקה שיוחסו להצעת המכר הסתכמו ב-3.4 מיליון דולר ונזקפו לדוח רווח או הפסד, והסכום שיוחס להנפקת המניות הסתכם ב-0.6 מיליון דולר ונזקף להון החברה כקיטון מהפרמיה על מניות שהונפקו".

נדרש:

חווה/י דעתך על הטיפול החשבונאי שנקטה החברה בדוחותיה הכספיים ביחס לעלויות העסקה והוצאות ההנפקה, בהתבסס על עקרונות המסגרת המושגית.

פתרון:

יש לדון בנאותות הטיפול בעלויות העסקה, תוך הבחנה בין החלק 'השייך' לבעלי המניות המוכרים והחלק המיוחס למניות שהונפקו. החלק שמיוחס למניות שהונפקו **צריך להיזקף להון**, באופן עקבי לטיפול בעסקה עצמה (הנפקת מניות - עסקה עם הבעלים). לגבי החלק המיוחס למניות שנמכרו בהצעת המכר, הרי שבאופן כללי העלויות צריכות להיות מושתות על המוכרים עצמם. מאחר והחברה נטלה על עצמה את העלויות במקום בעל השליטה, יש לזקוף את **מרכיב זה להון כמשיכת בעלים** ולא כהוצאה ברווח או הפסד.

שאלה 2 (10 נקודות) – אורך הפתרון לא יעלה על 3/4 עמוד

חברת קרויף בע"מ (להלן – "החברה") הינה חברה ציבורית הנסחרת בבורסה לניירות ערך בתל אביב. החברה הינה אחת מחברות האנרגיה הגדולות והמורכבות בארץ, המפעילה מספר בתי זיקוק.

ביום 1 בפברואר 2017 עבר בקריאה שלישית בכנסת 'חוק העשן הלבן', לפיו חברות בעלות מפעלי ייצור בהם קיים חשש למפגעי עשן (ביניהן החברה), נדרשות להתקין במפעליהן מסנני עשן, וזאת עד לשנה ממועד חקיקת החוק (כלומר, לכל המאוחר עד ליום 1 בפברואר 2018). על פי החוק, חברות אשר לא תעמודנה בדרישות החוק עד למועד המאוחר ביותר ליישומן חושפות את עצמן לקנסות כספיים.

עד לתום שנת 2017 החברה טרם התקינה בבתי הזיקוק שלה את מסנני העשן הנדרשים על-פי החוק.

בעקבות חקיקת החוק, התפתח דיון במחלקת הכספים של החברה בו הועלו הטענות הבאות:

סמנכ"ל הכספים: "לאור חקיקת החוק, על החברה להכיר בהתחייבות בגין עלויות התקנת המסננים כבר בדוחות הכספיים לשנת 2017, שכן החוק מחייב את החברה להתקין את מסנני העשן"

חשב החברה: "אינני מסכים, על החברה להכיר בהתחייבות בגין עלויות התקנת המסננים רק בדוחות הכספיים לשנת 2018, שכן רק בשנה זו החברה חשופה לקנסות ועונשים במידה ולא תעשה זאת"

עוזר חשב: "אני לא מסכים עם שניכם. החברה לא נדרשת להכיר בהתחייבות כלשהי בגין עלויות התקנת המסננים עד למועד התקנתם בפועל. עם זאת, החברה עשויה להידרש להכיר בהתחייבות בדוחותיה הכספיים לשנת 2018 בגין תשלום הקנסות"

נדרש:

חוה"י דעתך בהתייחס לכל אחת מהטענות לעיל. נמק/י תשובתך בהתאם לעקרונות המסגרת המושגית.

פתרון:

התחייבות היא מחויבות בהווה של הישות הנובעת מאירועי העבר, אשר סילוקה עשוי לגרום לתזרים שלילי של משאבים, הכוללים הטבות כלכליות מהישות. במקרה המתואר, האירוע המחייב בהתייחס לעלויות התקנת המסננים הוא **מועד התקנתם בפועל**. באופן תיאורטי, החברה יכולה להימנע מתשלום ההתקנה ע"י סגירת המפעלים. על כן, הסמנכ"ל והחשב טועים. היות ובמקרה של אי התקנת מסננים לאחר ה-1 בפברואר 2018, החברה חשופה לקנסות, על החברה לשקול להכיר בהתחייבות החל ממועד זה (ככל שצפוי שיוטלו על החברה קנסות בגין הפעלת המפעל בניגוד להוראות החוק, עליה להכיר בהתחייבות בגין מרכיב זה). על כן, עוזר החשב צודק. כמו כן, ניתן היה להניח הנחות לגבי מדידה מהימנה. במידה ולא ניתן למדוד בצורה מהימנה את גובה הקנסות הצפויים על החברה – החברה לא הייתה מכירה בהתחייבות.

שאלה 3 (12 נקודות) – אורך הפתרון לא יעלה על 3/4 עמוד

"נתון פרופורמה" הינו מידע תיאורטי (כמותי או איכותי) המציג את השפעתו של אירוע משמעותי שהתרחש בהנחה אילו אותו האירוע היה מתרחש בתקופה מוקדמת יותר מהתרחשותו בפועל, או לחילופין מתאר את השפעתו הצפויה של אירוע עתידי שטרם התרחש בפועל. נתוני פרופורמה מסופקים, בין היתר, בהתייחס לצירופי עסקים משמעותיים, ובמקרים מסוימים חברות נדרשות לערוך דוחות כספיים מלאים במתכונת פרופורמה.

חברת הגשמה (להלן – "החברה") הינה חברה פרטית העוסקת בגיוס משקיעים להשקעה בשותפויות השקעה בתחומים שונים. מבחינה משפטית, כל שותפות שמנפיקה החברה מהווה גורם עצמאי (אינה קשורה לשאר השותפויות בהן עוסקת החברה) והחברה היא הגורם היחיד המקשר בין השותפויות.

במהלך שנת 2017 פרסמה החברה תשקיף במסגרת גיוס הון שערכה לטובת השבחת מרכז קניות בארה"ב. במסגרת התשקיף פרסמה החברה דוחות כספיים פרופורמה לשנת 2016 (ראו נספח א', בפרט את ביאורים 1 ו-3).

נדרש:

- א. האם לדעתך פרסום דוחות פרופורמה עולה בקנה עם מטרת הדוחות הכספיים? נמקי תשובתך בהתבסס על עקרונות המסגרת המושגית.
- ב. מהי הבעייתיות שלדעתך קיימת, אם בכלל, בדוחות הפרופורמה של החברה וכיצד ניתן להתמודד עם בעייתיות זו?

פתרון:

- א. ככלל נתוני פרופורמה ודוחות פרופורמה המבוססים על נתוני עבר ועל עסקאות שכבר הושלמו עולים בקנה אחד עם מטרת הדוחות הכספיים. עם זאת, לגבי דוחות כספיים פרופורמה המבוססים על הנחות לגבי עסקאות ואירועים עתידיים שטרם התרחשו קיימת בעייתיות מסוימת במצגי החברה למשקיעים שעשויים אף להשלוח את המשקיעים.
- ב. במקרה המתואר, מדובר בדוחות פרופורמה מהסוג השני – המבוססים על הנחות לגבי עסקאות ואירועים עתידיים שטרם התרחשו. בדוחות הכספיים שפורסמו במסגרת התשקיף הונח כי: גויס סכום הון בסך של 7390 אלפי דולר, בוצע הסכם התקשרות עם צד ג' להשקעה בחברת הנכס ושנכס נרכש ע"י חברת הנכס. מדובר בהנחות משמעותיות אשר פרסומן בתוך התשקיף יכולות להביא למצב של הטעיית משקיעים, שהנחות אלו קרו בפועל. מידע פרופורמה הינו מידע חשוב ורלוונטי, המספק מידע נוסף למשקיעים אודות החברה, ואין הכרח כי יש למנוע את אספקתו. מאחר שלעיתים המידע עשוי להטעות ולבלבל משקיעים, קיימת חשיבות שמידע זה יסופק כמידע משלים לצד מצבה של החברה בפועל ("דוחות אפסי").

Adobe Acrobat
Document

שאלה 4 (12 נקודות) – אורך הפתרון לא יעלה על 3/4 עמוד

בתקופה האחרונה, כחלק מהמאמץ לעידוד הבורסה לניירות ערך בתל אביב, גיבשו סגל הבורסה והרשות לניירות ערך כללים להנפקה ורישום למסחר של מניות בכורה בישראל על-ידי חברות מסוימות.

ככלל, מניות בכורה מקנות לבעליהן זכות עדיפה לדיבידנדים, הן אינן מקנות זכויות הצבעה והן עשויות לכלול זכויות ותנאים נוספים שונים (לדוגמה, זכות צבירת דיבידנדים, זכות פדיון וזכות המרה).

בהתאם לעקרונות שגובשו, מניות הבכורה תהיינה עדיפות בזכות לקבל את הדיבידנד שנקבע בתנאיהן (כלומר, חלוקת דיבידנד לבעלי המניות הרגילות תתאפשר רק לאחר תשלום הדיבידנד למניות הבכורה). כמו כן, מניות הבכורה תהיינה צוברות (כלומר, במידה ולא שולם במועד שנקבע לכך הדיבידנד, הדיבידנד ייצבר עד לתשלום). בנוסף, החברה יכולה להחליט כי מניות הבכורה תשתתפנה גם ברווחים של המניות הרגילות, אם כי אין חובה כזאת.

קרן הריט CMCT - CIM Commercial Trust Corporation ("הקרן") הינה חברת הנדל"ן האמריקאית הראשונה שביקשה להנפיק מניות בכורה בתל-אביב, על רקע האמור לעיל. במסגרת זו פרסמה הקרן מסמך שיווקי למשקיעים פוטנציאליים (ראה/י **נספח ב'**), בו פירטה את תנאי מניות הבכורה המוצעות (Series L Preferred Stock).

נדרש:

כיצד לדעתך על הקרן לסווג בדוחותיה הכספיים את מניות הבכורה (כחון, התחייבות או שילוב של השניים)? נמקי/י תשובתך בהתבסס על עקרונות המסגרת המושגית והתקינה החשבונאית.

פתרון:

יש לנתח בנפרד את מרכיב הדיבידנד ואת מרכיב הפדיון. נדרש לעבור על הסעיפים בנספח ולנתח האם החברה יכולה להימנע מתשלום מזומן או לא. רכיב הפדיון – מחולק לזכות פדיון של החברה וזכות פדיון של המשקיע. זכות פדיון של החברה – לחברה קיימת האפשרות לבחור לא לפדות את מניות הבכורה, לכן זכות זו הינה הונית. זכות פדיון של המשקיע – למשקיע קיימת זכות פדיון לאחר חמש שנים או במקרה של אי חלוקת הדיבידנד השנתי. במקרה של פדיון ע"י המשקיע, הזכות נוגעת רק לשווי של הערך הנקוב (ולא כוללת את הדיבידנד הנצבר), הפדיון ישולם ע"י החברה באמצעות **מזומן או מניות בשווי הערך הנקוב והדיבידנד שנצבר** – לא מספר מניות קבוע ועל כן רכיב הפדיון הינו רכיב התחייבותי. רכיב הדיבידנד – אמנם הדיבידנד נצבר, אך החברה אינה מחויבת לחלק אותו בשום שלב. גם בעת פדיון ע"י המשקיע הערך אשר ישולם אינו כולל את רכיב הדיבידנד, לכן רכיב הדיבידנד הוא הוני.

שאלה 5 (12 נקודות) – אורך הפתרון לא יעלה על 3/4 עמוד

ביום 1 בינואר 2019 צפוי להיכנס לתוקף מחייב תקן דיווח כספי בינלאומי IFRS 16 חכירות, המבטל את ההבחנה הקיימת כיום בין חכירות תפעוליות וחכירות מימוניות מנקודת מבטו של החוכר (בהתאם ל-IAS 17).

בהתאם ל-IFRS 16, על החוכר להכיר בדוח על המצב הכספי בנכס זכות-שימוש ובהתחייבות בגין החכירה במועד שבו הנכס נשוא החכירה הופך זמין לשימוש על-ידו (מועד תחילת החכירה).

חברת אריק בע"מ (להלן – "החברה") הינה חברה ציבורית המיישמת את הוראות IFRS 16, לאחר אימוץ מוקדם של התקן. ביום 1 באוקטובר 2017 התקשרה החברה עם חברת המשכיר בע"מ (להלן – "המשכיר") בהסכם מחייב לחכירת חנות גדולה במרכז מסחרי שבבעלות המשכיר, למשך 10 שנים, בתמורה לתשלומים שנתיים בסך של 100,000 ש"ח. החנות נשואת החכירה הפכה זמינה לשימוש החברה ביום 1 בינואר 2018. כמו כן, על-פי ההסכם החברה אינה רשאית להשכיר את החנות בחכירת-משנה.

נכון לתום שנת 2017, על רקע הדרדרות משמעותית בהיקפי הפעילות של החברה במהלך הרבעון האחרון של השנה, החברה מעריכה כי ההטבות הכלכליות הצפויות לנבוע מהסכם החכירה עומדות על 70,000 ש"ח בכל שנה, עד לתום תקופת החכירה. הערכה זו נותרה בעינה גם בשנת 2018.

הנחות:

- נכס זכות-השימוש וההתחייבות בגין החכירה נמדדים לראשונה בהתאם ל-IFRS 16 בגובה הערך הנוכחי של תשלומי החכירה העתידיים.
- תשלומי החכירה משולמים בתום כל שנה (החל ממועד תחילת החכירה); כמו כן, תשלומי החכירה הגלומים בהסכם החכירה גבוהים מתשלומי החכירה המקובלים בשוק עבור חכירות דומות.
- שיעור ההיוון הרלוונטי הינו 0%.

נדרש:

מהו הטיפול החשבונאי שעל החברה לנקוט בספריה, אם בכלל, בימים 31 בדצמבר 2017 ו-1 בינואר 2018? לווה/י תשובתך בפקודות יומן ובהסברים מתאימים.

פתרון:

בדוחות הכספיים לשנת 2017, לאחר ההידרדרות המשמעותית בעסקי החברה, ירדו ההטבות הכלכליות הצפויות מהשכרת המחסן. לכן, על החברה להכיר בהתחייבות בגין חוזה מכביד בסך עלות מילוי החוזה - 300,000 (30,000 * 10), שכן ההטבות בגין חוזה החכירה נמוכות מהעלויות הבלתי נמנעות לקיומו. ביום 1 בינואר 2018, עם תחילת שכירת המחסן החברה תכיר תחילה בנכס ובהתחייבות בגין החכירה בסך של 1,000,000 ש"ח. אין צורך עוד בהתחייבות בגין חוזה מכביד (שהרי ההתחייבות בגין החכירה הוכרה במלואה), אך יש לטפל בנכס זכות השימוש שערכו ירד (כלומר, עלות הנכס בספרים תביא לידי ביטוי את ירידת הערך של השימוש הצפוי במחסן). במקרה הנדון סביר כי ירידת הערך של נכס זכות השימוש תהיה בגובה ההתחייבות לחוזה מכביד שהוכרה בעבר.

שאלה 6 (10 נקודות) – אורך הפתרון לא יעלה על 3/4 עמוד

חברת הקוסס בע"מ ("החברה") הינה חברה פרטית המתמחה בייצור, שיווק ופיתוח למוצרים בעבור קוסמים מתחילים. בעקבות צפי לגידול משמעותי בביקוש למוצרי החברה בשנה הבאה, החליט דירקטוריון החברה על הקמת מפעל חדש באזור ראשון לציון. בעקבות מחסור במזומנים, הציע מר ברקוביץ', בעל השליטה בחברה, להעניק לחברה הלוואה בסך של 1 מיליון ש"ח ביום 1 בינואר 2017, בהתאם לאחת מהחלופות הבאות:

- הלוואה לתקופה של שלוש שנים, אשר צמודה למדד המחירים לצרכן ונושאת ריבית שנתית של 4% המשולמת בתום כל שנה.
- הלוואה לתקופה של שלוש שנים, אשר אינה צמודה ונושאת ריבית שנתית של 5.5% המשולמת בתום כל שנה.
- הלוואה לתקופה של שלוש שנים, אשר אינה צמודה ונושאת ריבית שנתית של 4% המשולמת בתום כל שנה. בנוסף לכך, למר ברקוביץ' תהיה זכות לבחור לקבל בתום שלוש השנים 100,000 מניות של החברה חלף קבלת מזומן.

הנחות:

נכון ליום 1 בינואר 2018:

- שיעור הריבית המקובל בשוק הינו 4% עבור הלוואות צמודות.
- שיעור הריבית המקובל בשוק הינו 6% עבור הלוואות שאינן צמודות.

נדרש:

מהו הטיפול החשבונאי הנדרש בגין ההלוואה, תחת כל אחת מהחלופות? נמקי/תשובתך בהתבסס על עקרונות המסגרת המושגית. רשום את פקודות היומן בספרי החברה בימים 1 בינואר 2017 ו-31 בדצמבר 2017.

פתרון:

הלוואה ראשונה: מדובר בהלוואה רגילה בתנאי שוק

פקודה ביום ה-01/01/17: חובה – מזומן – 1,000,000

זכות – הלוואה – 1,000,000.

פקודת יומן ביום ה-31/12/17: חובה – הוצאות מימון – 40,000

זכות – מזומן – 40,000.

הלוואה שנייה: מדובר בהשקעת בעלים – ריבית נמוכה מריבית השוק

פקודה ביום ה-01/01/17: חובה – מזומן – 1,000,000

$$\text{זכות – הלוואה} = 968,635 = \frac{55000}{1.06} + \frac{55000}{1.06^2} + \frac{1055000}{1.06^3}$$

זכות – קרן הון השקעת בעלים – 13,365 (PN).

פקודת יומן ביום ה-31/12/17: חובה – הוצאות מימון – 59,198 = $968,635 * 5.5\%$

זכות – מזומן – 55,000

זכות – הלוואה – 4198 (PN).

הלוואה שלישית: יש לדון בכך שמדובר במעין שתי עסקאות נפרדות: עסקת הלוואה ועסקת רכישת אופציית CALL על מניות החברה ע"י בעל השליטה. בנוסף לכך, היות והאופציה הינה בידי בעל השליטה, החברה אינה יכולה להתחמק מתשלום המזומן ועליה להכיר בהתחייבות בגובה הערך המהוון של הסכום הצפוי להיות משולם (1,000,000). כמו כן, קיים כאן גם רכיב הוני – תקבולים ע"ח אופציית CALL. מעבר לכך, יש לדון האם מדובר בהשקעת בעלים או לא. שכן, מצד אחד החברה תשלם ריבית נמוכה מריבית השוק, אך מצד שני למר ברקוביץ קיימת גם אופציה. ככל ששווי האופציה שניתנת למר ברקוביץ גבוהה מההטבה הניתנת לחברה (ריבית נמוכה יותר מריבית השוק) מדובר דווקא במשיכת בעלים. במידה ושווי האופציה נמוך מההטבה הניתנת לחברה מדובר בהשקעת בעלים.

שאלה 7 (10 נקודות) – אורך הפתרון לא יעלה על 3/4 עמוד

חברת בוני הצפון בע"מ (להלן – "בוני הצפון") וחברת בוני הדרום בע"מ (להלן – "בוני הדרום") הינן חברות ציבוריות יזמיות, העוסקות בהקמת בנייני מגורים רבי-קומות, לצורך מכירת דירות לרוכשים.

שתי החברות מוכרות את הדירות ללקוחותיהן החל משלב קבלת ההיתרים (קרי, עוד לפני השלמת הבנייה ומסירת הדירות). כמו כן, שתי החברות דורשות מלקוחותיהן מקדמה בשיעור של 30% מתמורת העסקה בעת חתימת ההסכם, ואילו יתרת התמורה משולמת בעת מסירת הדירה.

שתי החברות כפופות לדיני החוזים הכלליים, על-פיהם במקרה שדייר אשר חתם על הסכם לרכישת דירה מבטל את ההסכם בטרם מסירתה בפועל, לחברה ישנה זכות משפטית לאכיפת החוזה (קרי, לדרוש את התשלום בגין הדירה ומסירתה ללקוח). עם זאת, בוני הדרום (בלבד) הוסיפה לחוזה סעיף ביטול מיוחד, על-פיו הרוכש רשאי לבטל את ההסכם בכל שלב לפני מסירת הדירה, אך במקרה כאמור המקדמה ששולמה במעמד חתימת ההסכם תחולט.

לפי ניסיון העבר, בשתי החברות, במקרים בהם הלקוחות ביקשו לבטל את ההסכם שנחתם בטרם מסירת הדירה, הסכימו החברות לבטלו בתמורה לחילוט המקדמה; כמו כן, בוני הצפון לעולם לא בחרה להשתמש בזכות האכיפה המשפטית הקיימת לה.

הנחי כי שתי החברות מיישמות החל מיום 1 בינואר 2018 את תקן דיווח כספי בינלאומי 15 הכנסות מחוזים עם לקוחות (IFRS 15), על-פיו בוני הצפון תידרש להכיר בהכנסה ממכירת הדירות לאורך תקופת ההקמה ואילו בוני הדרום תכיר בהכנסה במועד מסירת הדירה (לאור זכות הביטול הקיימת לדיירים).

נדרש:

ציין/י, לכל הפחות, שתי התנגשויות העולות מהמקרה המתואר עם המסגרת המושגית?

פתרון:

1. מהות קודמת לצורה – נאמר כי למרות זכות האכיפה שתי החברות מעדיפות להסכים לביטול ולחלט את המקדמה ולמכור את הדירה בשנית, אך למרות זאת האחת תכיר בהכנסה על פני זמן והשנייה בנקודת זמן, בגלל ניוואנס משפטי בלבד שיכול להיות מנותק במידה רבה מהמציאות.
2. השוואתיות – המשתמשים חייבים להיות מסוגלים להשוות בין הדוחות הכספיים של ישויות שונות, על מנת להעריך באופן השוואתי את מצבן הכספי, ביצועיהן ותזרימי המזומנים שלהן. אי לכך, ההשפעה הכספית של עסקאות דומות ואירועים דומים חייבת להימדד ולהיות מוצגת באופן עקבי, על פני זמן. היות והחברות מטפלות במקרים זהים באופן שונה יש פגיעה בהשוואתיות.

שאלה 8 (12 נקודות) – אורך הפתרון לא יעלה על 3/4 עמוד

חברת הטיול (להלן – "החברה") הינה חברה ציבורית הפועלת בענף התיירות, אשר הוקמה ביום 1 בינואר 2014 כנגד הנפקת 10,000 מניות רגילות. לאחר מועד הקמתה, כחלק מתכנית לגיוון מקורות המימון, החליטה החברה להנפיק למר חיזקי (משקיע חיצוני שאינו בעל מניות בחברה), כתבי אופציה לרכישת מניותיה הרגילות.

להלן הרכב ההון של החברה ליום 31 בדצמבר 2017 (ש"ח):

10,000	הון מניות (1 ש"ח ערך נקוב)
100,000	פרמיה
120,000	כתבי אופציה (*)
90,000	עודפים

(*) ביום 1 בינואר 2015 הנפיקה החברה למר חיזקי 100,000 כתבי אופציה, תמורת 1.2 ש"ח לכל כתב אופציה. כל כתב אופציה ניתן למימוש מיידי למניה רגילה אחת של החברה, עד ליום 31 בינואר 2018, תמורת תוספת מימוש לא צמודה בסך 10 ש"ח לכל כתב אופציה (כתבי האופציה טרם מומשו).

הנח/י כי נכון ליום 31 בדצמבר 2017 כתבי האופציה הינם 'עמוק-בתוך-הכסף' וכי שווי ההון של החברה (שווי הפעילות בניכוי החוב הפיננסי) למועד זה זהה לערך בספרים של נכסיה נטו (קרי, שווי ההון של החברה הינו 320,000 ש"ח).

נדרש:

- מהי הבעייתיות הקיימת לדעתך במבנה ההון של החברה המתואר לעיל? הצע/י פתרון מתאים לבעייתיות זו. נמק/י תשובתך בהתאם לעקרונות המסגרת המושגית.
- האם תשובתך הייתה משתנה אילו כתבי האופציה היו 'עמוק-מחוץ-לכסף' נכון לתום שנת 2017?

פתרון:

א. בהתחשב בכך שכתבי האופציה הוניים (כלומר, נמדדים לפי עלותם בהון החברה), טרם מומשו ונמצאים עמוק בכסף נכון לתום תקופת הדיווח – הרי שהון החברה לא משקף את שוויים ההוגן ואת הדילול הצפוי בהון כתוצאה ממימושם הצפוי, זאת גם לנוכח העובדה שמספר האופציות גדול ביחס למספר המניות המונפקות (פי 10 כתבי אופציה ממניות מונפקות). מצב זה עשוי ליצור מעין אשליה בקרב קוראי הדוחות ולספק להם מידע חלקי בלבד, מבלבל ופחות רלוונטי, שהרי בהתעלם מערך הזמן, בעוד שמחיר המניה הכלכלי אמור לעמוד על כ-12 ש"ח $[10,000 + 100,000] / (10,000 + 100,000 * 10) + 320,000$], מחיר המניה הנגזר מהדוחות הכספיים של החברה עומד על כ-20 ש"ח $[10,000 + 120,000] / (320,000 - 120,000)$, קרי גבוה יותר בכ-67% מהנתח האמיתי של בעלי המניות. הבעייתיות במבנה ההון נוגעת הן להעדר דרישה בתקינה לבצע הבחנה בין ההון השייך לבעלי המניות לבין ההון שאינו שייך להן (כגון כתבי האופציה), והן לכך שסעיפי ההון שאינם שייכים לבעלי המניות נמדדים לפי עלותן; אילו הערך בספרים של כתבי האופציה היה משקף את שוויים הכלכלי (בקירוב), ערכם הפנימי $200,000 - 100,000 * (12 - 10)$ ש"ח, הרי שמחיר המניה שהיה נגזר מדוחותיה הכספיים של החברה היה עומד על כ-12 ש"ח $[10,000 + 200,000] / (320,000 - 200,000)$ ומשקף באופן נאות יותר את הנתח האמיתי השייך לבעלי המניות.

ב. גם במידה והאופציות היו 'עמוק מחוץ לכסף' התשובה לא תשתנה. הרי גם מצב שבו כתבי האופציה מופיעים בהון כסעיף נפרד, אך ככל הנראה יפקעו, עשוי לבלבל את קוראי הדוחות הכספיים.

שאלה 9 (12 נקודות) – אורך הפתרון לא יעלה על 3/4 עמוד

לאחרונה נכנסו לתוקף, גם תחת התקינה הבינלאומית (IFRS) וגם תחת התקינה האמריקאית (US GAAP), תקנים חדשים בנושא מכשירים פיננסיים, שהחליפו את התקנים שהיו קיימים בנושא.

תחת התקן הישן בתקינה האמריקאית (ASC 320) ניתן היה למדוד השקעות במניות סחירות (שאינן מקנות השפעה מהותית או שליטה) בשווי הוגן דרך רווח או הפסד ('מוחזק למסחר'), או דרך רווח כולל אחר (יזמין למכירה) - עד למועד מימוש ההשקעה או ירידת ערכה (שבו הסכום המצטבר שנזקף לרווח כולל אחר סווג מחדש לרווח או הפסד). במסגרת התקן החדש תחת התקינה האמריקאית (ASC 321) בוטל מודל היזמין למכירה עבור השקעות מהסוג האמור, ובהתאם לכך השקעות אלו נמדדות תחת התקן בשווי הוגן דרך רווח או הפסד בלבד.

התקן החדש תחת התקינה הבינלאומית (IFRS 9) ביטל אף הוא את מודל היזמין למכירה (שהיה קיים קודם לכן גם בתקינה הבינלאומית), אך בשונה מהתקינה האמריקאית התקן מאפשר למדוד השקעה במניות סחירות לפי שווי הוגן תוך זקיפת השינויים דרך רווח או הפסד, או לחלופין לייעד את ההשקעה במועד ההכרה לראשונה לשווי הוגן דרך רווח כולל אחר (ללא סיווג מחדש לרווח או הפסד בתקופות עוקבות), בהתקיים קריטריונים מסוימים (הנח'י כי אלו מתקיימים).

מר שמלו הינו ראש אגף הכספים ב-Madness Bank Ltd. (להלן – "הבנק"). הבנק מיישם את הוראות התקינה האמריקאית (US GAAP) והינו בעל היקף משמעותי של השקעות במניות סחירות. אחד הפרמטרים החשובים מנקודת המבט של הבנק, המשמש גם בסיס לחישוב הבונוסים הניתנים להנהלה הבכירה, הינו התשואה להון (המחושב על-ידי חלוקת הרווח הנקי לתקופה בהון). בהתאם לכך, עד למועד כניסתו לתוקף של התקן החדש, יישם הבנק את מודל היזמין למכירה לגבי השקעותיו במניות סחירות.

לאור ההתפתחויות האחרונות בתקינה ובמסגרת בחינת ההשלכות על הדוחות הכספיים של הבנק, פנה אליך מר שמלו, כיועץ העסקי והחשבונאי של הבנק.

נדרש:

- א. מנקודת מבט ניהולית - מהי השפעת השינוי בתקינה האמריקאית המתואר לעיל על הבנק? האם שינוי זה עדיף על פני המצב שהיה קיים קודם לכן?
- ב. כיצד תשתנה תשובתך אילו הבנק היה מיישם את הוראות התקינה הבינלאומית (IFRS)?

פתרון:

- א. עד עתה, בנקים אשר מדדו את השקעותיהם בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר (כמוחזקים למסחר) נטרלו את השפעות השערות על הרווח הנקי של הבנק, ובכך גם על הבונוסים שלהם (הנובעים מהרווח הנקי). השינוי בתקינה האמריקאית יביא למצב בו הבנקים יחויבו למדוד את השקעותיהם בשווי הוגן דרך רווח. השינוי יביא לכך שהשפעות השערות יבוטאו מעתה ברווח הנקי, דבר אשר יביא לתנודתיות גדולה בו ואי שליטה של הבנק על הרווח הנקי, ובתשואות על ההון. ניתן לצפות שברמה הניהולית בנקים יצמצמו את החשיפה שלהם להשקעות, כלומר תהיה פגיעה במוטיבציה של בנקים להשקעה במכשירים הוניים.
- ב. השינוי ב-IFRS פחות קיצוני, לכן, צפויים פחות מימושים ופגיעה נמוכה יותר במוטיבציה אצל בנקים המיישמים את התקינה הבינ"ל. עם זאת, עדיין מדובר בשינוי משמעותי עבור בנקים. עד עתה, השימוש

במודל הזמין למכירה אפשר לבנקים לבצע ניהול רווחים בעזרת מימוש ההשקעות (לפני השינוי, בעת מימוש השקעה, השערוך היה חוזר לרווח הנקי). לאחר השינוי, מימוש השקעה לא ישפיע על הרווח הנקי. לכן, בנקים אשר מיישמים IFRS יאלצו לבחור בין השפעת השערוכים על הרווח הנקי באופן תמידי לבין השפעה על הרווח הכולל (ללא אפשרות העברה לרווח הנקי).

שאלה 10 (12 נקודות) – אורך הפתרון לא יעלה על עמוד אחד

מטבע דיגיטלי הוא קובץ דיגיטלי ייחודי המכיל מידע כגון: סוג, ערך, כמות ושייכות. מטבע זה מיועד לשימוש ישירות בין אנשים וללא: תיווך, מסלקה, גבולות גיאוגרפיים או פוליטיים. מטבע דיגיטלי אינו נשלט או מונפק ע"י ישות מרכזית דוגמת מדינה ואין עליו בעלות יחידה. מעבר לכך, המערכת המשמשת את המטבע שקופה לחלוטין (קוד פתוח) וניתנת לבחינה על ידי כל אדם. אחד מיתרונותיו המרכזיים של המטבע הדיגיטלי הוא שהעברתו בין אנשים אינה כרוכה בעמלות (או כרוכה לעתים בעמלות מזעריות בלבד). בשנת 2009, הונפק המטבע הדיגיטלי הראשון - ה"ביטקוין" - שהינו מטבע דיגיטלי סחיר, קרי ניתן לקנותו ולמוכרו בכל נקודת זמן.

בסוף חודש דצמבר 2017 פרסמה חברת המהמרים בע"מ (להלן – "החברה"), שהינה חברה ציבורית, דיווח מיידי על-פיו דירקטוריון החברה בוחן את האפשרות להשקיע חלק מעודפי המזומנים שנצברו בחברה בביטקוין.

במסגרת דיון שנערך בפירמת רואי החשבון של החברה "גולדן סטייט וורירס ושות'" בנוגע לאופן הטיפול החשבונאי בביטקוין, הועלו הטענות הבאות:

רו"ח כספי "בהעדר התייחסות מפורשת בתקינה החשבונאית לגבי הטיפול החשבונאי בביטקוין, הרי שהחברה תידרש להכיר בעלות ההשקעה כהוצאה בדוח רווח או הפסד במועד התהוותה"

רו"ח קארי "אני בדעה כי השקעה בביטקוין עונה להגדרת נכס בהתאם למסגרת המושגית. עם זאת, השאלה הגדולה היא באיזה נכס מדובר"

רו"ח דוראנט "אני לא מבין מה השאלה הגדולה פה, הרי ככל שמדובר בנכס אין שום משמעות מבחינת הדוחות הכספיים של החברה ותוצאותיה"

נדרש:

- א. חווה/י דעתך לגבי כל אחת מהטענות לעיל.
- ב. נסח/י נייר עמדה קצר עבור המוסד הבינלאומי בתקינה בחשבונאות (IASB), בו מתוארת עמדתך לגבי הטיפול החשבונאי הנאות בהשקעה במטבעות דיגיטליים (ובפרט, ביטקוין).
נמקי/י תשובותיך בהתאם לעקרונות המסגרת המושגית והתקינה החשבונאית.

פתרון:

א. היות ואין התייחסות מפורשת בתקינה לגבי הטיפול החשבונאי בביטקוין, נבדוק האם ביטקוין עומד בהגדרת נכס על פי המסגרת המושגית. נכס הוא משאב הנשלט על ידי הישות כתוצאה מאירועי העבר, אשר ממנו עשויה הישות להפיק הטבות כלכליות עתידיות. בנוסף לכך, נדרש שעלותו של הפריט או ערכו ניתנים למדידה באופן מהימן. הביטקוין נשלט ע"י הישות, כתוצאה מאירועי העבר (מועד הרכישה במקרה זה), עשוי לנבוע ממנו הטבות כלכליות (מכירתו בתמורה לסכום כסף) וניתן לעמוד את ערכו (קיים מחיר מצוטט בבורסות למטבעות דיגיטליים בעולם). על כן, רו"ח כספי טועה ורו"ח קארי צודק. לאופן מדידתו של נכס קיימת השפעה רבה על דוחות כספיים של חברה – קיימים הבדלים משמעותיים בין מדידת נכסים. כך

לדוגמה, קיים שוני בין מדידת נכסים בלתי מוחשיים, מלאי, נכסים פיננסיים ומזומן. לכן, רו"ח דוראנט טועה.

ב. יש לדון במאפייני המטבעות הדיגטליים והתאמתם לנכסים במסגרת המושגית (נכס מוחשי – מלאי ומזומן, נכסים בלתי מוחשיים, או נכס פיננסי). היות ומטבעות דיגיטליים אינם מגובים על ידי מדינה כלשהי וטרם כפופים לרגולציה מוסדרת, לכאורה לא ניתן להכיר בהם כמזומן על פי כללי החשבונאות. כמו כן, הטיפול בהם כמלאי (המטופל לפי מודל העלות או נכס בלתי מוחשי (המטופל לפי מודל העלות או הערכה מחדש) גם אינו תואם את מאפייניהם. הטיפול הרלוונטי והמשקף ביותר למטבעות דיגיטליים הוא שווי הוגן בדומה לנכסים פיננסיים - שהוא למעשה השווי שבו המשקיע יכול להנזיל ולממש את ההשקעה שלו בכל עת.